

Voortgangsrapportage Actieplan Brandveilige Vee stallen 2019.

Mei 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Hoeveel stalbranden zijn er geweest in 2019?.....	6
3. Wat heeft het Actieplan in 2019 gedaan om het aantal branden en slachtoffers terug te dringen?.....	8
3.1 Preventieve maatregelen.	8
3.2 Schade beperkende maatregelen.	10
3.3 Bewustwording en communicatie.	11
4. Waar werken we nog aan in de resterende tijd van het Actieplan ?.....	13
4.1 Preventieve maatregelen.	13
4.2 Schadebeperkende maatregelen.	13
4.3 Registratie, communicatie en bewustwording.	14
Bijlage 1 - Onderzoeksagenda 2020 – Actieplan Brandveilige Veestallen 2018-2022.	16

1. Inleiding.

Het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) concludeerde in 2019 dat de kans op brand ongeveer 1 op 1000 is bij varkens-, pluimvee- of rundveehouderijen. Ook al lijkt die kans niet zo groot, als er een brand is dan is dat een traumatische ervaring voor de betrokken dieren, veehouders en hun families, medewerkers en hulpverleners. Daarom werken LTO Nederland, de Dierenbescherming, het Verbond van Verzekeraars, Brandweer Nederland en de Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV) sinds 2012 gestructureerd samen. Op deze manier worden kennis, ervaring en ambitie gedeeld. Hoewel stalbranden nooit volledig tot het verleden zullen behoren, hebben wij de ambitie om de stallen brandveilig te maken. Iedere stalbrand is er immers één te veel.

In 2018 is het nieuwe Actieplan Brandveilige Veehallen 2018-2022 (hierna: Actieplan) gestart. Dit Actieplan is een vervolg op het Actieplan Stalbranden 2012-2016. Doel van het Actieplan is om de kans op een stalbrand en als gevolg daarvan dierlijke slachtoffers en bijkomende impact te verminderen. Conform het advies in de evaluatie van het Actieplan Stalbranden 2012-2016 wordt in het Actieplan het accent gelegd op het verbeteren van de brandveiligheid in bestaande stallen. In het Actieplan wordt het accent verlegd naar een risicogerichte aanpak, waarbij op basis van het risicoprofiel van stallen (zoals die ook door verzekeraars wordt gehanteerd) gekozen wordt voor aanvullende maatregelen. De maatregelen richten zich met name op de grote pluimvee- en varkensstallen, omdat bij brand daar meer slachtoffers kunnen vallen.

De Ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn nauw betrokken bij het Actieplan. De portefeuillehouder veiligheid en pacht van LTO Nederland, Alfred Jansen is voorzitter van de stuurgroep. LTO Nederland verzorgt de projectleiding. Naast bovengenoemde organisaties zijn de dierlijke sectoren varkenshouderij (POV), kalverhouderij, melkveehouderij en pluimveehouderij vertegenwoordigd in de werkgroep. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit en Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde zijn agendalid van de werkgroep.

De acties worden uitgezet via de volgende programmalijnen:

1. Brandveiligere stallen (het brandveilig maken van bestaande stallen);
2. Een brandveiligere bedrijfsvoering (bewustwording);
3. Beheersbaarheid van stalbranden (als de brand er eenmaal is, is deze te beheersen);
4. Registratie en oorzaken van stalbranden (verzameling en behoud van data);
5. Onderzoeksvragen (initiatieven en onderzoeken die bijdragen tot brandveiligere veestallen);
6. Communicatie en vertaling naar de praktijk.

Voor iedere programmalijn zijn acties uitgezet, die door de verschillende deelnemende partijen en regio's worden opgepakt. In hoofdstuk 1 zijn de acties benoemd, met waar nodig vervolgacties of een tijdsplanning voor de uitvoering en verdere uitrol van het Actieplan.

In hoofdstuk 2 worden de cijfers rondom stalbranden besproken, met een korte duiding. Hoofdstuk 3 licht toe welke acties ondernomen zijn in het kader van het Actieplan om de risico's op en gevolgen van stalbranden tot een minimum te beperken, geclusterd in preventieve maatregelen, maatregelen die schade beperken en maatregelen rondom bewustwording en communicatie. Hoofdstuk 4 geeft een doorkijk naar de acties voor 2020, en de acties in de resterende looptijd van het project. Dit is de tweede voortgangsrapportage behorend bij het Actieplan. In deze rapportage zal het accent liggen bij de belangrijkste ontwikkelingen en uitgevoerde acties in 2019.

Voortgang Actieplan.

Eerste kwartaal 2019

- Sectorplannen van melkvee-, kalver-, varkens- en pluimveehouderij gereed;
- Objectinformatiekaart verplicht gesteld in de pluimveesector middels IKB Kip en IKB Ei;
- Overleg verzekeraars en sectoren over invoering NTA8220 elektrakeuring;
- Alle bedrijven in de kalverhouderij met een hoger risicoprofiel die aangesloten zijn bij Vitaal Kalf en alle bedrijven in de varkenshouderij die aangesloten zijn bij Holland Varken hebben een elektrakeuring gehad en eventuele tekortkomingen zijn verholpen;
- Diverse themabijeenkomsten brandveilige stallen.

Tweede kwartaal 2019

- Start POV klankbordgroep stalbranden varkenshouderij;
- Bijeenkomst Veiligheidsregio's en LTO voor afstemming landelijke presentatie themabijeenkomsten;
- Bijeenkomst snelle detectie LTO – Verzekeraars – marktpartijen;
- Oplevering en publicatie Communicatieplan Actieplan Brandveilige stallen 2018-2022;
- Voorstellen aangeleverd voor aanpassen Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV) voor het onderdeel brandveiligheid;
- Diverse themabijeenkomsten brandveilige stallen.

Derde kwartaal 2019

- Overleg innovatiewerkgroep marktinitiatieven detectie;
- LTO heeft informatie ingewonnen over NTA8220 elektrakeuring bij keuringsinstanties;
- Overleg verzekeraars, klankbordgroep varkenshouderij en pluimveehouderij;
- Website LTO Nederland m.b.t. brandveiligheid vernieuwd.
- Diverse themabijeenkomsten brandveilige stallen.

Vierde kwartaal 2019

- Overleg (getroffen) kalverhouders over haalbaarheid innovaties in kalverstallen;
- Eerste resultaten WUR onderzoek naar snelle detectie in technische ruimtes;
- Start onderzoek Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) naar stalbranden in de veehouderij, in het bijzonder hoe kan worden voorkomen dat grote aantallen dieren bij stalbranden om het leven komen
- Bijeenkomst voor getroffen varkenshouders POV;
- Brandveiligheid is thema op algemene ledenbijeenkomsten POV;
- Themabijeenkomsten brandveilige stallen.
- Ieder pluimveebedrijf dat aangesloten is bij IKB Kip en IKB Ei heeft een elektrakeuring laten uitvoeren en eventuele tekortkomingen zijn verholpen.

Eerste kwartaal 2020

- Herpositionering stuur- en werkgroep Actieplan Brandveilige Veestallen 2018-2022;
- Controle en vaststelling cijfers stalbranden 2019;
- Verdere inrichting nieuw registratiesysteem stalbranden Brandweer NL;
- Opzet nieuwe gecombineerde registratiemethode cijfers door het Verbond van Verzekeraars;
- Nadere uitwerking onderzoeksagenda 2020 binnen het Actieplan;
- Afstemming LTO regio's en veiligheidsregio's Brandweer inzake bewustwording en communicatie;
- Evaluatie landelijke presentatie 'Brandveilige stallen' door Brandweer Nederland;
- Publicatie folder Brandweer Nederland over brandveiligheid van stallen;
- Overleg LTO Nederland, Verzekeraars en Brandweer NL over innovaties m.b.t. detectie en blussystemen.

Voortgang Actieplan.

Prioriteiten voor de rest van 2020.

- Updaten checklist Brand.nl door Brandweer NL en Verbond van Verzekeraars;
- Onderzoeken online tool gecombineerde cijfers door Verbond van Verzekeraars en Brandweer Nederland;
- Predicaat brandveilige stal uitwerken (inclusief detectie en automatische blussysteem in technische ruimte en compartimentering van deze ruimte op basis van minimaal 60 minuten brandwerendheid)
- WUR-onderzoeken naar de toepasbaarheid van preventieve detectiesystemen (vlamboogdetectie, elektronische beveiliging en continue isolatieweerstandsmeting) en de toepasbaarheid van automatische blussystemen, zie ook onderzoeksagenda 2020 in bijlage 1;
- Nadere inventarisatie haalbaarheid bliksemafleiders voor pluimveesector;
- Inventariseren en delen van ervaringen NTA8220-elektrakeuringen;
- Praktijk toetsen van preventieve innovaties zoals vlamboogdetectie en continue isolatieweerstand.

2. Hoeveel stalbranden zijn er geweest in 2019?

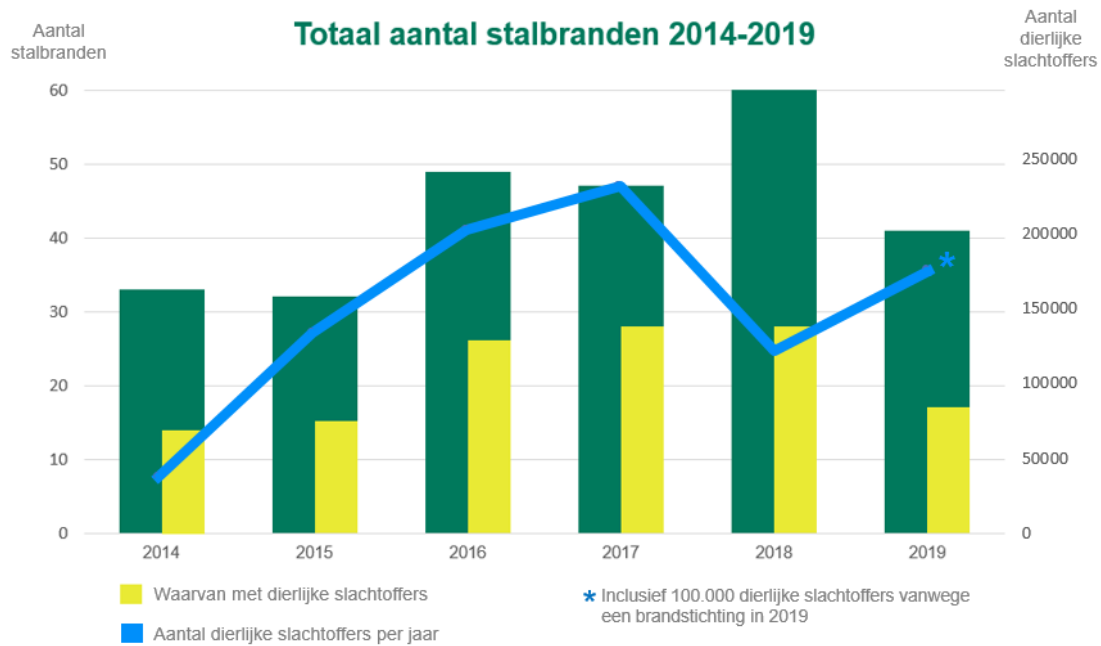
In 2019 zijn er in totaal 41 stalbranden geweest. Bij 24 branden zijn geen dieren omgekomen, bij 17 branden zijn wel dierlijke slachtoffers gevallen. In totaal zijn er 175.129 dodelijke slachtoffers te betreuen geweest, waarvan 100.000 dieren zijn omgekomen door brandstichting. De cijfers rondom stalbranden zijn verzameld en aangevuld door Brandweer Nederland en het Verbond van Verzekeraars. Onderdeel van het Actieplan is de publicatie van de cijfers over stalbranden. Brandweer Nederland en het Verbond van Verzekeraars (via Stichting Salvage) houden een registratie bij van het aantal stalbranden, dierlijke slachtoffers en de oorzaak voor zover deze te achterhalen was. Tegenwoordig worden alle branden in dierverblijven van alle diersoorten, hobbymatig en/of bedrijfsmatig, geregistreerd.

Tabel 1. Aantal dierlijke slachtoffers van stalbranden in 2019. Bron: Brandweer Nederland en het Verbond van Verzekeraars.

Diersoort	Aantal slachtoffers:	Totaal aantal branden:	Aantal branden waarbij geen dieren omkwamen:
Kalveren	20	4	2
Runderen (incl. jongvee/stieren)	45	12	9
Geiten	0	1	1
Kippen	170.030	7	2
Paarden/pony's	2	3	2
Schape/lamieren	2	1	0
Varkens	5.030	6	2
Konijnen	0	0	0
Onbekend	0	6	6
Meerdere diersoorten	3	1	0
TOTAAL	175.129	41	24

Tabel 2. Aantal dierlijke slachtoffers per brandoorzaak. Bron: Brandweer Nederland en Verbond van Verzekeraars.

Oorzaken	Aantal dierlijke slachtoffers	Totaal aantal branden:	Aantal branden waarbij géén dieren omkwamen:
Blikseminslag	0	2	2
Broei	8	3	2
Brandstichting	100.000	1	0
Werkzaamheden	0	4	4
Onbekend	60.108	22	11
Elektra	12.000	4	3
Werktuigen (incl. voerinstallatie)	3.000	3	2
Haard/kachel	13	2	0
TOTAAL	175.129	41	24

Figuur 1. Overzicht totaal aantal stalbranden 2014-2019. Bron: Brandweer Nederland en Verbond van Verzekeraars.

Oorzaken

Helaas is van ongeveer 50% van de branden de oorzaak onbekend. Oorzaken zijn niet altijd te vinden, bijvoorbeeld vanwege de hevigheid van een brand of omdat er vanwege de aanwezigheid van asbest geen onderzoek wordt gedaan. Elektra is door de jaren heen een belangrijke oorzaak van brand. De meeste dierlijke slachtoffers vielen in 2019 bij brand als gevolg van brandstichting.

Onderdeel van het Actieplan is de jaarlijkse publicatie van de cijfers over stalbranden. Brandweer Nederland en het Verbond van Verzekeraars (via Stichting Salvage) houden een registratie bij van het aantal stalbranden, dierlijke slachtoffers en de oorzaak voor zover deze te achterhalen was. Brandweer Nederland stimuleert de brandweerregio's stalbranden zorgvuldig te onderzoeken. Steeds meer regio's geven hier gevolg aan. Brandweer Nederland werkt aan een landelijk systeem voor de registratie van (stal)branden waarover per kwartaal bericht zal gaan worden. Dit systeem gaat medio 2020 van start. Het Verbond van Verzekeraars kijkt hoe dit te combineren valt met cijfers van Stichting Salvage en individuele verzekeraars. Doel is de informatie eenduidiger en specifiek vast te leggen zodat er betere conclusies kunnen worden getrokken.

3. Wat heeft het Actieplan in 2019 gedaan om het aantal branden en slachtoffers terug te dringen?

Via het Actieplan wordt landelijk gewerkt aan het terugdringen van het aantal branden, en daarmee het aantal dierlijke slachtoffers. De activiteiten in het Actieplan zijn ingedeeld in zes programmalijnen, zoals vermeld in hoofdstuk 1. De bijbehorende maatregelen zijn in te delen in preventieve maatregelen, schade beperkende maatregelen en maatregelen rondom bewustwording en communicatie. In 2019 is sterk ingezet op alle programmalijnen, met o.a. onderzoek naar detectiesystemen, een helder communicatieplan en een nieuwe verplichte elektrakeuring.

De focus in het Actieplan ligt bij het verbeteren van de brandveiligheid van bestaande stallen. Er is een groot aantal acties geformuleerd die de komende jaren uitgevoerd gaan worden. De veehouderijsectoren zelf zijn daar op een systematische wijze mee aan de slag gegaan. Het belangrijkste is dat de kans op een stalbrand omlaag gaat. De eerste prioriteit ligt daarom bij die maatregelen die een stalbrand voorkomen. Daarnaast is er ook gekeken naar maatregelen die de impact van een brand beperken.

3.1 Preventieve maatregelen.

a. Elektrakeuringen ingevoerd voor pluim-, varkens- en kalverhouderij.

De varkens-, pluimvee- en kalversector hebben verplichte elektrakeuringen in hun kwaliteitssystemen (Holland Varken, Vitaal Kalf en IKB Kip en IKB Ei) opgenomen. Voor de varkenshouderij en kalverhouderij gold 1 januari 2019 als einddatum. Omdat er een capaciteitstekort is aan gekwalificeerde inspecteurs zijn een aantal varkens- en kalverbedrijven pas in de loop van 2019 gekeurd. Pluimveebedrijven waren verplicht om vóór 1 januari 2020 een keuring uit te laten voeren. Bij de varkens- en pluimveebedrijven zijn alle aangesloten bedrijven gekeurd, bij de kalverbedrijven zijn de bedrijven met een hoger risicoprofiel gekeurd. Het gaat in ieder geval om stallen met een voerinstallatie of met meerdere aanééngeschakelde stallen of met een luchtwasser, of met andere elektrische installaties (m.u.v. verlichting) of zonnepanelen.

De eis voor een elektrakeuring wordt nu gesteld vanuit de sectorale kwaliteitssystemen (behalve bij de melkveehouderij) en de brandverzekeraars. De tot nu gebruikelijke Agro Elektra Inspectie wordt steeds meer uit gefaseerd, de NTA8220 (voor elektrisch materieel) komt daarvoor in de plaats bij veel verzekeraars. Het Verbond van Verzekeraars heeft deze nieuwe methodiek samen met de installatie- en inspectiebranche ontwikkeld. De NTA8220 keuring sluit beter aan bij de risicobenadering, waar ook het Actieplan op inzet. Deze nieuwe controlemethodiek is speciaal gericht op het beoordelen van elektrische installaties met de daarop aangesloten elektrische toestellen op brandrisico's. De varkenshouderij en pluimveehouderij zullen de NTA8220 als mogelijkheid toevoegen in hun kwaliteitssystemen.

De keuring heeft in meerdere opzichten een positief effect voor een veehouder: de geconstateerde tekortkomingen moet hij verhelpen, de veehouder weet zeker dat zijn elektrische installaties brandveilig zijn, en hij is zich meer bewust van de risico's voor brandveiligheid op zijn bedrijf. De geluiden die LTO Nederland en de POV uit het veld krijgen is dat elektrakeuringen door de veehouders als zinvol worden ervaren.

Binnen de melkveesector is de elektrakeuring nog niet verplicht gesteld vanuit de kwaliteitssystemen. Iedere afnemende zuivelverwerker heeft zijn eigen kwaliteitssysteem en de sector is er ook voor beducht dat de kwaliteitssystemen overladen worden met maatregelen. De sector monitort in hoeverre verzekeraars elektrakeuringen gaan eisen bij melkveebedrijven. Inmiddels hebben verschillende verzekeraars de elektrakeuringen voor alle agrarische bedrijven verplicht gesteld. Het Beter Leven keurmerk van de Dierenbescherming heeft de elektrakeuring voor alle diercategorieën opgenomen.

b. Plaagdierbeheersing.

Plaagdierbeheersing in en rondom de stal is van belang vanwege de risico's voor de volks- en diergezondheid en voedselveiligheid. Geïntegreerde plaagdiermanagement (IPM) is de aangewezen systematiek om plaagdieren te beheersen. Het knagen aan kabels van ratten en muizen kan kortsluiting en daardoor stalbranden veroorzaken. Hoe groot precies de bijdrage van ratten en muizen is aan het aantal stalbranden is niet onderzocht. De mening van bevraagde deskundigen over de bijdragen van knaagdieren aan brand lopen uiteen. Volgens een deskundige die de verzekeraars vertegenwoordigt in de werkgroep van het Actieplan komt men in de praktijk amper branden tegen waarbij is vast komen te staan dat knaagschade de oorzaak is van de brand. Het is dus niet aantoonbaar, net zo goed als in een aantal gevallen niet te bewijzen is dat het géén oorzaak van brand is. Volgens deze deskundige leidt knagen door muizen en ratten regelmatig tot storing in de apparatuur, maar kan deze met een goede installatie opgevangen worden. Volgens een schatting van het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen zou 25 procent van de stalbranden worden veroorzaakt door het doorknagen van elektriciteitskabels door muizen en

ratten, maar onderbouwen kan het KAD dit niet. In de kwaliteitssystemen IKB Kip en Ei, Vitaal Kalf, Holland Varken en Beter Leven zijn voorwaarden ten aanzien van knaagdierbestrijding opgenomen.

Het College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (CTGB) heeft in 2018 besloten om het gebruik van rodenticiden op basis van anticoagulantia (binnen) verder aan te scherpen. Vanaf 2023 mogen deze rodenticiden alleen nog gebruikt worden binnen een geïntegreerd plaagdierbeheerssysteem door gecertificeerde professionals. Boeren hebben de keuze om zich te laten scholen en certificeren en zelf de beheersing van ratten en muizen middels Integrated Pest Management (IPM) ter hand te nemen, of om een professionele plaagdierbeheerser in de arm te nemen.

De Dierenbescherming juicht het besluit van het CTGB toe, omdat het bestrijden met gif tot verspreiding en ophoping van dit gif in de natuur en tot sterfte van bijv. roofvogels leidt. Voor LTO Nederland en de POV is het belangrijk dat knaagdieren effectief bestreden kunnen worden. Niet alleen vanwege brandveiligheid maar ook vanwege voedselveiligheid en diergezondheid. LTO Nederland en POV komen met een visie en aanpak voor dit onderwerp in het voorjaar van 2020.

Het afgelopen jaar hebben de Dierenbescherming en LTO Nederland deelgenomen aan de evaluatie van IPM als vorm van plaagdierbestrijding. De evaluatie is door het RIVM uitgevoerd. Daarnaast heeft LTO Nederland verschillende gesprekken gehad over knaagdierenbestrijding. Er is o.a. gesproken met CTGB en het Keurmerk Plaagdiermanagement en Bedrijven (KPMB) en het KAD.

c. Objectinformatiekaart.

De pluimveehouderij heeft de objectinformatiekaart met de daarin voor brandveiligheid relevante punten opgenomen in IKB Kip en IKB Ei per 1 januari 2020. Doel van de opname in deze IKB-systemen is verbeterde informatievoorziening voor hulpdiensten bij calamiteiten. Ook het bewustzijn ten aanzien van brandveiligheid bij de pluimveehouder zelf wordt vergroot door het opstellen van de objectinformatiekaart. Een objectinformatiekaart bevat informatie die hulpdiensten toont hoe een bedrijf in elkaar zit. De kaart bevat een plattegrond met o.a. aanduidingen voor bluswatervoorzieningen, gasopslag, elektra e.d.

De Dierenbescherming is van mening dat alle veehouderijsectoren de objectinformatiekaart in hun kwaliteitssysteem zouden moeten invoeren. In het Beter Leven Keurmerk van de Dierenbescherming is de objectinformatiekaart dan ook als verplichting voor alle sectoren opgenomen.

d. Risicoprofielen kalverhouderij.

De kalverhouderij is gestart met het in beeld brengen van risicoprofielen voor bestaande stallen. Omdat er relatief weinig technieken in de stal zitten zijn bij de meeste stallen de risico's beperkt. Bij de geïnventariseerde risico's gaat het om het omgaan met mestgassen, werkzaamheden in de stal, brand(on)veilige verlichting in de stal en onveilig gebruik van kachels. Bewustwording is volgens LTO Kalverhouderij een van de middelen om brandrisico's te beperken, o.a. door middel van artikelen in vakbladen en andere media. Bij nieuwe stallen zijn kalverhouders vanwege milieuregelgeving steeds vaker verplicht om een luchtwasser toe te passen. Luchtwassers en bijbehorende luchtkanalen kunnen bij brand zorgen voor snellere verspreiding van rook en de brandhaard.

e. Inventarisatie NTA8220- keurende instanties voor veel voorkomende gebreken in de elektrische installaties.

Het Actieplan zet sterk in op het voorkomen van een stalbrand. De elektrakeuringen zijn daarbij een belangrijk hulpmiddel. Om een beknopt overzicht te krijgen van de belangrijkste gebreken in de elektrische installaties in veestallen is een korte inventarisatie gemaakt van de belangrijkste gebreken en problemen die bij het keuren van elektrische installaties in veestallen gesignaleerd worden. Er zijn 15 keuringsinstanties benaderd die ervaring hebben met het keuren van veestallen. Ze zijn gevraagd een top 5 van meest voorkomende gebreken op te stellen. De informatie die deze inventarisatie oplevert geeft direct een beeld van de belangrijkste verbeterpunten, die in maatregelen omgezet kunnen worden. De eerste resultaten van de inventarisatie worden in het voorjaar van 2020 verwacht.

f. Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV).

De veehouderijsectoren hebben in april 2019 voorstellen gedaan voor extra mogelijke brandveiligheidsmaatregelen voor opname in de Maatlat Duurzame Veehouderij. Veehouders krijgen fiscale voordelen als de nieuw te bouwen stal voldoet aan de duurzaamheidseisen die gesteld worden in de MDV. Om in aanmerking te komen moeten veehouders ook op het gebied van brandveiligheid extra maatregelen nemen. Een deel van de ingediende voorstellen is overgenomen. De NTA 82220 elektrakeuring is als alternatief voor de NEN 3140 keuring opgenomen. Als keuzemaatregel zijn ook bliksembeveiligingsmaatregelen en blusinstallaties gekoppeld aan brandmeldinstallaties opgenomen. De laatste maatregel geldt voor zowel de technische ruimte als op kwetsbare plekken in de dierverblijven.

g. *Onderzoek naar aanpassing regelgeving bestaande stallen.*

In 2018 heeft het Economische Instituut voor de Bouw (EIB) een onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van het brandveiliger maken van bestaande stallen. Het Rijk heeft naar aanleiding van het onderzoek van het EIB in een brief naar de Tweede Kamer van 14 januari 2019 laten weten dat er geen extra wettelijke eisen komen voor bestaande stallen. Een van de redenen daarvoor was dat er voorstellen waren om maatregelen op te nemen in de kwaliteitssystemen van de veehouderij.

3.2 Schade beperkende maatregelen.

a. *Snelle detectiesystemen in technische ruimtes.*

Wageningen University & Research (WUR) heeft in opdracht van het Ministerie van LNV een inventariserende studie gedaan naar brand- en rookdetectiesystemen voor technische ruimten van veestallen. WUR heeft in het onderzoek op verzoek van het Actieplan een bredere definitie van 'technische ruimte' gehanteerd dan de definitie in het Bouwbesluit 2014, omdat in het besluit niet gedefinieerd wordt welke technische installaties noodzakelijk zijn voor het functioneren van de stal en die dus in de technische ruimte gehuisvest zouden moeten zijn. Het rapport biedt een overzicht van potentieel toepasbare detectiesystemen voor gebruik in technische ruimten van veestallen, en geeft criteria waar deze systemen aan dienen te voldoen en geeft een indicatie van de kosten.

Belangrijkste conclusies en discussie zijn:

- Snelle detectie, in technische ruimten die geen apart brandcompartiment zijn, is vanuit het oogpunt van beperking van dierlijke slachtoffers in aangrenzende ruimten alleen zinvol als er snelle opvolging (d.w.z. blussen van de dan nog lokale brand) kan plaatsvinden.
- Is die snelle opvolging niet mogelijk, dan heeft investeren in branddetectiesystemen beperkt tot geen meerwaarde. Het is dan zinvol om te onderzoeken of en zo ja welke praktisch haalbare mogelijkheden er zijn om dergelijke technische ruimten uit te rusten met voldoende brandwerendheid (i.c. vloer-wanden-plafond-deuren-deurposten voorzien van brandwerende platen/materialen), zodat feitelijk een apart brandcompartiment wordt gecreëerd. Dat kan in bepaalde gevallen een brandcompartiment van beperkte omvang zijn: bv. een brandwerende kast rondom een schakelkast. Zodra die brandwerendheid (min. 60 minuten) is gerealiseerd, dan is investeren in branddetectieapparatuur in de betreffende ruimte uiteraard zinvol;
- Het is zinvol om na te gaan welke preventieve detectiesystemen praktisch toepasbaar en haalbaar zijn op bestaande (intensieve) veehouderijbedrijven, in technische ruimten én in dierverblijven, en wat de verwachte effectiviteit ervan is uit oogpunt van het voorkómen van het ontstaan van brand in veestallen en het voorkómen van dierlijke slachtoffers.

In het rapport wordt geconcludeerd dat de voorkeur uitgaat naar preventie (voorkomen) van een brand, boven detectie van een brand. Er zijn technische mogelijkheden om brandgevaarlijke afwijkingen te detecteren voordat er daadwerkelijk brand ontstaat (d.w.z. preventieve detectiesystemen). Dit vormde geen onderdeel van het onderzoek, maar er worden kort een drietal mogelijkheden op dit vlak genoemd. Voor deze systemen geldt dat het zinvol is om na te gaan welke preventieve detectiesystemen praktisch toepasbaar en haalbaar zijn op bestaande (intensieve) veehouderijbedrijven, in technische ruimten én in dierverblijven, en wat de verwachte effectiviteit ervan is uit oogpunt van het voorkómen van het ontstaan van brand in veestallen en het voorkómen van dierlijke slachtoffers. De drie genoemde systemen zijn vlamboogdetectie, elektronische beveiliging, continue isolatieweerstandmeting. Het bekijken van deze systemen is opgenomen in de onderzoeksagenda.

Uit het onderzoek naar snelle detectiesystemen blijkt dat het van belang is dat bij een beginnende brand in de technische ruimte deze tijdig wordt gedetecteerd en er voldoende handelingstijd is om deze te blussen en overslag naar dierverblijven te voorkómen. Compartimentering van de technische ruimte met minimaal 60 minuten brandwerendheid kan hierin voorzien. De vervolgvraag voor het komend jaar is hoe dit in bestaande stallen geïmplementeerd kan worden. Belangrijk is dat dit eerst ingevoerd wordt bij stallen met het hoogst risicoprofiel. Dit gesprek wordt gevoerd met de dierlijke sectoren, de brandweer en de technisch specialisten van de agrarische verzekeraars.

b. *Marktinnovaties.*

Tot en met 2019 hebben 16 marktpartijen zich gemeld bij het Actieplan met ideeën voor het voorkomen en/of bestrijden van stalbranden. Een belangrijk deel van de innovaties richt zich op snelle detectie en automatische blussystemen. Een afvaardiging vanuit het Actieplan heeft met deze partijen een gesprek gehad. Daarnaast is er

een innovatie-werkgroep opgericht die bestaat uit vertegenwoordigers van Brandweer Nederland, Verbond van Verzekeraars en LTO Nederland. De werkgroep zelf gaat de innovaties niet beoordelen en promoten, het is aan bedrijven zelf om hun product te laten beoordelen en effectief te vermarkten. De innovatie-werkgroep kan innovaties wel duiden: of het werkt en of het praktisch toepasbaar is in veestallen, nuttige tips meegeven en bedenkers van innovaties in verbinding stellen met relevante personen of organisaties uit het netwerk rond het Actieplan.

c. Protocol voor dierenartsen.

In januari 2019 is het document 'Stalbranden en andere calamiteiten en ongelukken met landbouwhuisdieren' gepubliceerd door de KNMvD en Brandweer Nederland, op verzoek van veeartsen die zich willen kunnen voorbereiden op optreden bij een stalbrand of andere calamiteit. Het protocol is opgesteld door ervaringsdeskundige veeartsen, in samenwerking met Brandweer Nederland. Het protocol dient in de eigen dierenartsenpraktijk besproken te worden, en is bedoeld om de practici handvatten aan te reiken voor het geval van een stalbrand of andere calamiteit. Het document is [hier](#) te vinden.

3.3 Bewustwording en communicatie.

Een deel van de stalbranden is helaas nog steeds te wijten aan menselijk gedrag. Onderhoudswerkzaamheden in de stal en nalatigheid in onderhoud van elektrische installaties worden vaak genoemd als oorzaak van een brand. Bewustwording en communicatie is er op gericht om vroegtijdig mogelijke risico's op te sporen, door middel van kennisdeling, en het gericht zenden van informatie naar de doelgroepen van het Actieplan.

a. Themabijeenkomsten brandveiligheid.

In 2019 zijn 12 themabijeenkomsten georganiseerd voor LTO afdelingen, studieclubs en bijeenkomsten van verzekeraars. Deze bijeenkomsten vonden plaats in de sectoren pluimvee, kalveren, varkens en melkvee. Sommige bijeenkomsten waren intersectoraal (zowel voor melkvee- als varkenshouders) of doelgroepgericht (o.a. verzekeraars, brandweervrijwilligers met agrarische achtergrond). Dit waren bijeenkomsten georganiseerd door de verschillende sectorale organisaties (o.a. POV), diverse LTO afdelingen, studieclubs van veehouders. De brandweer en/of verzekeraars hebben bijgedragen aan deze bijeenkomsten. Er is een overleg geweest tussen LTO Nederland, het Verbond van Verzekeraars en Brandweer Nederland om de communicatieboodschap bij deze bijeenkomsten met elkaar te verenigen. De bijeenkomsten werden goed bezocht (tussen 20 en 100 deelnemers) en goed beoordeeld door de deelnemers. Daarnaast heeft de POV in haar reguliere regio- en ledenbijeenkomsten brandveiligheid op de agenda gezet. De pluimveehouderij en de kalverhouderij hebben de afgelopen jaar ook in hun ledenbijeenkomsten aandacht besteed aan brandveiligheid.

De komende jaren wordt dit voortgezet. De mogelijkheid tot het organiseren van een bijeenkomst zal via de regionale LTO's onder de aandacht van afdelingsbesturen en studieclubs gebracht worden.

De themabijeenkomsten vinden voornamelijk in de wintermaanden plaats, een seizoen waarin minder buitenwerkzaamheden zijn, maar wel risicovolle activiteiten plaatsvinden zoals verwarming van stallen of las-en slijpwerkzaamheden in de stal.

b. Eenduidige en toegankelijke informatie.

Inmiddels wordt gewerkt met een landelijk gelijkgeschakelde presentatie van de Brandweer, die door iedere regio gebuikt wordt. In deze presentatie wordt specifiek aandacht besteed aan de belangrijke oorzaken van een stalbrand. In maart 2020 staat een evaluatiemoment gepland om de landelijke werkwijze met bijbehorende presentatie te evalueren en waar nodig te verbeteren. Er wordt ook gewerkt aan een landelijk gecoördineerde checklist vanuit de veiligheidsregio's, zodat er een informatiedrieluik beschikbaar is vanuit de Brandweer. De checklists worden breed onder de aandacht gebracht, o.a. via de sites van de regionale LTO's. Inmiddels is ook een landelijke folder van Brandweer NL beschikbaar, met daarin de belangrijkste informatie voor veehouders om een brand te voorkomen. Deze folder is online beschikbaar en wordt tijdens themabijeenkomsten actief verspreid. De folder is [hier](#) te vinden. Daarnaast hebben er in 2019 veel berichten in de (agrarische) media gestaan over stalbranden en het voorkomen daarvan.

LTO Nederland heeft een [website](#) met specifieke informatie over het Actieplan Brandveilige Veestallen gelanceerd. Ook ZLTO heeft een eigen website gelanceerd met daarop de belangrijkste aandachtspunten voor een brandveilige bedrijfsvoering. Aan een vergelijkbare website voor LTO Noord en LLTB wordt gewerkt. De gezamenlijke partijen hebben ook nog steeds de website [checklistbrand.nl](#). Het Verbond zal deze dit jaar voor agrarische risico's bijwerken aan de hand van nieuwe inzichten en ontwikkelingen.

c. Klankbordgroepen en ervaringsdeskundigen.

De Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV) heeft een klankbordgroep ingesteld met varkenshouders om mee te denken over geschikte en haalbare maatregelen die de brandveiligheid in de stal vergroten. In december 2019 heeft de POV varkenshouders bij elkaar gehad die getroffen zijn door een brand. De brand heeft er bij alle varkenshouders flink in gehakt. Tijdens de avond hebben de varkenshouders een aantal aanbevelingen voor de nieuwbouw van een stal benoemd:

- Kijk goed naar de verlichting (zo weinig mogelijk lichtschakelaars, bij voorkeur ledverlichting op accu),
- Gebruik meer brandvrije materialen, het belang van compartimentering en ook van de elektrakeuring wordt benadrukt.
- Ook werden ervaringen gedeeld van gevallen waarin detectie nog onvoldoende werkte. Het alarm (detectie) ging te laat af (nadat vlammen al uit de stal kwamen).

d. Oplevering en uitvoering communicatieplan.

In juni 2019 is het communicatieplan vastgesteld. In dit plan wordt uitgebreid beschreven hoe vanuit het Actieplan de veehouder en zijn omgeving bereikt wordt. Dat wil zeggen dat in het kader van het plan communicatie wordt georganiseerd om de veehouder handvatten te bieden om met brandveiligheid in de stal aan de slag te gaan. Daarnaast richt het plan zich ook op de maatschappij, omdat vanuit de maatschappij de aandacht voor stalbranden groot is, en de acties om brandveiligheid te vergroten niet altijd even zichtbaar zijn. Via o.a. mediaberichten wordt geprobeerd de acties en maatregelen vanuit het Actieplan naar de buitenwereld te communiceren. De partners in het actieplan dragen ook hun eigen boodschappen over stalbranden uit

4. Waar werken we nog aan in de resterende tijd van het Actieplan ?

Het Actieplan is halverwege de looptijd. Er zijn al veel acties uitgevoerd, maar er zijn ook nog veel initiatieven onderweg. In dit hoofdstuk wordt uiteengezet welke acties vanuit het Actieplan gerealiseerd zullen worden in 2020, en hoe de stuur- en werkgroep zullen sturen op effectieve maatregelen.

4.1 Preventieve maatregelen.

- a. *Onderzoeksagenda: o.a. , nieuwe technieken (zonnepanelen, robotisering), zie bijlage 1.*

Begin 2020 is door de partners in het Actieplan bepaald welke thema's extra onderzoek behoeven. Belangrijkste onderzoeksvoorstellen zijn toepasbaarheid van automatische blussystemen in de technische ruimte, onderzoek naar preventieve detectiesystemen en nut en noodzaak van bliksemafleiders bij pluimvee (bijlage 1).

Vanuit de verzekeraars, installateurs en keuringsinstanties komen ook geluiden over nieuwe technieken in en op stallen die het risico op een brand groter maken. Te denken valt aan ondeugdelijk geïnstalleerde zonnepanelen op daken, voer- en mestrobots en verdere automatisering in de stal.

- b. *LTO gaat samen met Ministerie LNV in overleg met het Interprovinciaal overleg (IPO) en de VNG om bij bestemmingsplannen uit te gaan van bebouwd oppervlakte in plaats van bouwblokken.*

In 2018 is overleg geweest tussen LTO Nederland en het IPO. Toen werd aangegeven dat sommige Provincies dit principe al hanteren of er al ruimte voor bieden (bijvoorbeeld Gelderland en Limburg), en andere niet (bijvoorbeeld Brabant). In 2019 zijn hier geen verdere besluiten over genomen. Voor medio 2020 wordt opnieuw een overleg gepland tussen het IPO en LTO Nederland om nadere afspraken te maken.

- c. *Het Ministerie van LNV gaat met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en eventueel andere betrokken handhavers overleggen om te bezien of en hoe brandveiligheid nadrukkelijker meegenomen kan worden bij controles van veehouderijen.*

In 2018 heeft overleg plaatsgevonden tussen het Ministerie van LNV en de VNG. Brandveiligheid is strikt genomen geen taak van de Omgevingsdiensten. Aan de handhavers in Noord-Brabant is wel voorlichting gegeven over bewust handelen rondom brandonveilige situaties en het creëren van bewustzijn. Er zijn in 2019 geen verdere contacten gelegd met andere Omgevingsdiensten. Dat zal in 2020 gebeuren.

4.2 Schadebeperkende maatregelen.

- a. *Hoe snelle detectie in kwaliteitssystemen op te nemen?*

De pluimveesector wil de toepassing van snelle detectie in de technische ruimten van stallen als maatregel ter versterking van de brandveiligheid stimuleren, maar binnen het bestuur van het kwaliteitssysteem was er onvoldoende draagvlak om dit op te nemen. Snelle detectie helpt dierlijke slachtoffers bij brand te voorkomen. De POV heeft in haar Sectorplan daarom ook voorgesteld om warmtedetectie in de technische ruimte en schakelkasten verplicht te stellen. Het gaat om temperatuursensoren met een doorvermelding naar de telefoon. Uit gesprekken met een netwerk van varkenshouders volgt de verwachting dat het gros van de varkensstallen reeds voldoet aan dit vereiste. Uit praktijk ervaring van varkenshouders die brand hebben gehad volgt dat detectie vaak pas afging als de rook al uit de stal kwam. De POV ziet meer heil in andere preventieve detectiemaatregelen, omdat nog onvoldoende bekend is welke detectiesystemen effectief en praktijkrijp zijn. Het plan is om via pilots preventieve detectiesystemen te testen om zo vooruitgang te boeken.

Om toch te zorgen voor het invoeren van snelle detectie hebben deze sectoren aan Verzekeraars en Brandweer gevraagd of het mogelijk is om samen te komen tot een predicaat 'brandveilige stal'. De kennis en expertise van de partijen kan hierbij worden ingezet om snelle detectie die werkt in de praktijk te implementeren en dit op termijn te combineren met een automatisch blussysteem in de technische ruimte. Verzekeraars hebben aangegeven bereid te zijn om samen een publiek-private certificering te onderzoeken. Wel zijn verzekeraars gebonden aan mededingingswetgeving. Zij kunnen geen afspraken make over het acceptatiebeleid.

- b. *De Universiteit Utrecht ontwikkelt een onderwijsmodule stalbranden voor dierenartsen. Mogelijkheden voor opname brandveiligheid in e-modules mbo en hbo worden onderzocht.*

In 2019 is een opzet gemaakt voor een onderwijsmodule voor (aankomende) dierenartsen. Deze onderwijsmodule bevat studiemateriaal voor dierenartsen, en behandelt thema's als brandpreventie, inzet van

dierenartsen bij een brand en nazorg en veterinaire volksgezondheid. Voor practici zal de onderwijsmodule naar verwachting als postacademisch onderwijs aangeboden worden. Voor Diergeneeskunde-studenten is het extra-curriculair keuzeonderwijs. Er wordt momenteel gezocht naar financieringsmogelijkheden.

- c. *Het Actieplan stelt zich open voor signalen uit de praktijk of de NEN normen (norm; 6060 bijlage J en 6079 bijlage I en J) voor grote brandcompartimenten > 2500 m² voldoen uit het oogpunt van minder risico en eenduidige toepassing.*

Het aantal nieuw gebouwde stallen > 2500 m² sinds de invoering van de NEN norm voor grote brandcompartimenten in veestallen is nog gering, en te beperkt om een voldoende representatief beeld te kunnen geven. Er zijn signalen (onderzoeksplatform Investico) dat er weinig veranderd zou zijn. In 2020 wordt bezien hoe het Actieplan dit onderwerp op gaat pakken.

- d. *Gemeenten en lokale LTO-afdelingen worden gestimuleerd bluswatervoorzieningen in beeld te brengen en zullen, daar waar nodig, voorstellen doen voor aanvullende voorzieningen.*

Of de bluswatervoorziening op orde is, is sterk afhankelijk van de lokale situatie. De brandweer komt altijd ter plaatse met een tankautospuiter. In elke tankautospuiter is bluswater aanwezig om een beginnende brand te blussen. Om meer water ter plaatse te krijgen zijn er meerdere mogelijkheden: brandkranen, blusvijvers, putten en tankwagens worden daarvoor gebruikt. De inrichting en uitvoering verschilt per gebied. Op sommige plekken in Nederland zijn er onvoldoende voorzieningen. In Friesland heeft LTO Noord het project "Bluswater Buitengebied" ontwikkeld. Dat wordt over heel Friesland uitgerold. Het is een inventarisatie van de bluswatermogelijkheden in het buitengebied. Inzichtelijk wordt gemaakt waar er een bluswatertekort is. LTO Nederland zal over de resultaten communiceren om andere lokale afdelingen te stimuleren hiermee aan de slag te gaan. Ook verzekeraars hebben interesse in deze inventarisatie, zodat zij daar hun klanten op kunnen wijzen.

4.3 Registratie, communicatie en bewustwording.

- a. *Landelijke registratie stalbranden bij Brandweer NL.*

Brandweer Nederland werkt aan een landelijk gelijkgeschakeld registratiesysteem voor stalbranden. Naar verwachting wordt deze tool in mei 2020 opgeleverd. Daarmee worden branden en de oorzaken van branden eenduidiger geregistreerd.

- b. *Verzekeraars: voorstel over verwerken van cijfers stalbranden.*

Het Verbond van Verzekeraars zal in het voorjaar van 2020 een voorstel presenteren waarin een nieuwe werkwijze voor het noteren en weergeven van stalbranden wordt beschreven. Omdat er inmiddels met een omvangrijke dataset wordt gewerkt is het belangrijk om efficiënt met de data om te gaan. De eerste registratie van stalbranden wordt door Brandweer Nederland gedaan, maar Stichting Salvage en individuele verzekeraars hebben aanvullende kennis. Het voorstel van het Verbond van Verzekeraars kan meer inzicht opleveren in aard of oorzaak van stalbranden. Het Verbond kijkt ook of er een vergelijking te maken valt tussen (sub)sectoren. Deze kennis zal openbaar beschikbaar worden gemaakt.

- c. *Overleg met branchevereniging van installateurs.*

Door de POV is contact gezocht met de meest toonaangevende bedrijven die klimaatbeheersing in varkens- en pluimveestallen voor hun rekening nemen. Aan hen is gevraagd een beeld te geven hoeveel bedrijven al vormen van detectie in hun stal hebben. Daarnaast is er het voorstel van de POV om een expertgroep in leven te roepen die gaat kijken hoe detectie in combinatie met tijdig ingrijpen te implementeren is in bestaande stallen, met al of niet een brandwerende inkleding van de technische ruimte.

- d. *Er wordt een overleg met Stigas georganiseerd om samenwerking een verdere impuls te geven.*

Stigas is het kennisinstituut dat zich voor de agrarische sector bezighoudt met veiligheid op en rond het bedrijf. In 2020 zal LTO Nederland Stigas uitnodigen om de samenwerking verder uit te breiden, om zo brandveiligheid als thema meer aandacht te geven binnen de werkzaamheden van Stigas.

- e. *Versterking samenwerking Veiligheidsregio's – LTO regio's.*

Middels een aantal bijeenkomsten wil LTO Nederland in 2020 de goede contacten die er zijn met de Veiligheidsregio's in Noord-Nederland versterken. Daartoe is een aantal periodieke werkoverleggen gepland met de projectleiders Brandveiligheid van ZLTO, LTO Noord en de Veiligheidsregio's Groningen en Friesland. In deze bijeenkomsten komen zowel praktische zaken als beleidszaken aan de orde.

- f. *Ook de komende jaren worden de agrarische media benaderd om artikelen te schrijven. Daarnaast wordt er op verzoek van de pers mee gewerkt aan artikelen over brandveiligheid.*

Ook dit jaar hebben weer diverse artikelen in de agrarische media gestaan over brandveiligheid. In de algemene pers komt brandveiligheid van stallen vaak aan de orde naar aanleiding van een grote stalbrand. Alle deelnemende partijen dragen bij aan deze artikelen.

- g. *Veehouderijsectoren nemen contact op met de veehouder die getroffen wordt door brand.*

Door de betreffende sector en/of door de regionale afdeling van LTO of POV wordt altijd contact gezocht met de getroffen veehouder. Regelmatig wordt op verzoek van de getroffen veehouder ook de woordvoering richting de media overgenomen door LTO Nederland, dan wel de POV. Dit wordt gewaardeerd. Er komt heel wat op getroffen veehouders af. Ondersteuning hierbij is belangrijk.

- h. *Themabijeenkomsten voor LTO afdelingen en studiegroepen.*

Via POV, LTO afdelingsbestuurders (LTO Noord, LLTB, ZLTO) en de dierlijke sectoren zal de mogelijkheid tot het organiseren van themabijeenkomsten hernieuwd onder de aandacht gebracht worden, om brandveilige stallen als relevant thema op de agenda van de LTO afdelingen te zetten.

- i. *Bijeenkomsten voor erfbetreders (dierenartsen, installateurs).*

In 2019 heeft de Veiligheidsregio Fryslân een erfbetredersbijeenkomst georganiseerd voor veeartsen met als thema brandveiligheid en het handelen van een veearts in geval van een calamiteit. In 2020 zal een vervolg gegeven worden aan bijeenkomsten voor erfbetreders.

- j. *Gastcolleges door Brandweer bij agrarische opleidingen.*

Vanuit Veiligheidsregio's Groningen en Friesland worden op diverse agrarische opleidingen aan o.a. het Nordwin college en Hogeschool Van Hall Larenstein gastcolleges gegeven door de Brandweer, om de veehouders en akkerbouwers van de toekomst al bewust te maken van de risico's en gevolgen van een stalbrand. Veiligheidsregio Gelderland-Midden wil hier op termijn (2022) ook mee aan de slag.

Bijlage 1 - Onderzoeksagenda 2020 – Actieplan Brandveilige Veestallen 2018-2022.

De onderzoeksagenda voor 2020 is gebaseerd op vragen uit de veehouderijsectoren naar haalbaarheid van maatregelen voor de veehouders, maar ook naar oorzaken van stalbranden die deels buiten de macht van de veehouder liggen. De onderzoeksagenda ziet er als volgt uit:

1. Onderzoek naar toepasbaarheid automatische blussystemen in technische ruimte.

Dit onderzoekspoor is een vervolg op het WUR onderzoek naar snelle detectie.

2. Onderzoek naar toepassing van preventieve detectiesystemen (vlamboogdetectie, elektronische beveiliging en continue isolatieweerstandsmeting).

In het onderzoek naar detectie van de WUR wordt verwezen naar preventieve detectie maar dit is niet als maatregel onderzocht. Het Ministerie van LNV heeft de WUR gevraagd onderzoek te doen naar automatische blussystemen en preventieve detectiesystemen.

3. Nut en noodzaak en beschikbaarheid van type bliksemafleiders bij pluimvee.

Bliksem is een van de oorzaken van stalbranden. Het EIB heeft voor de pluimveehouders de bliksemafleider als haalbare maatregel benoemd. Er zijn ook andere systemen m.b.t. tot bliksemafleiding zoals aarding beschikbaar. Aanvullend onderzoek is wenselijk. Daarbij zijn de volgende vragen geformuleerd:

- Welke partij is een geschikte kandidaat om dit onderzoek op te pakken?
- Wat is de onderzoeksvraag? Het EIB heeft het kostenaspect al bekeken.
- Wat is er nu op de markt, en wat zeggen deskundigen over de systemen?

4. Expertgroep praktijk/onderzoek technische ruimte.

Hoe compartimentering van technische ruimte/detectie/automatisch blussysteem in technische ruimte geïmplementeerd kunnen worden binnen bestaande stallen. Deze expertgroep kan helpen om enkele onderzoeksopdrachten scherper te duiden.

Prioritering onderzoeksagenda:

- Thema 1, 2 (LNV) en evt. 3 hebben de hoogste prioriteit.
- Thema 4 wordt met de POV en de sectoren opgepakt.

Onderzoeken buiten het Actieplan Brandveilige Veestallen 2018-2022.

Het thema plaagdieren en emissiearme vloeren gaat buiten het Actieplan om, omdat het een breder thema is dat ook over dierenwelzijn, voedselveiligheid en diergezondheid gaat. De resultaten zullen wel teruggekoppeld worden en dienen als input voor mogelijke acties en maatregelen.

1. Inventarisatie van plaagdieren op bedrijven, onderzoek is niet alleen op brandveiligheid gericht maar ook op voedselveiligheid en diergezondheid met als doel beheersing van plaagdieren te verbeteren.

Dit onderzoek zal inzicht geven in de aanwezigheid en de risico's van ratten en muizen op veehouderijen, en effectieve maatregelen ter monitoring, preventie en de beheersing van knaagdieren. Dit onderzoek biedt aanknopingspunten voor het Actieplan, maar ligt buiten de scope. Het ministerie van LNV heeft het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD) gevraagd dit onderzoek uit te voeren.

2. Onderzoek naar specifieke brand- en explosierisico's emissiearme stallen.

Dit onderzoek valt buiten de scope van het Actieplan Brandveilige Veestallen. Opdrachtgevers zijn de Ministeries van I&W, LNV en SZW.